

Дмитро Лученко

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна)
luchenkodv@gmail.com

УДК 342.92

ЕЛЕКТРОННА ПЕТИЦІЯ ЯК ФОРМА ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

АНОТАЦІЯ. Стаття присвячена дослідженню особливостей законодавчого регулювання інституційного механізму електронних петицій в Україні як форми оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічної влади. Автор, констатуєчи безсумнівну важливість електронних петицій як важливої складової Е-демократії, звертає увагу на ту обставину, що рівень законодавчого регулювання суспільних відносин, пов'язаних зі створенням, поданням та розглядом електронних петицій, а також статистичні показники розгляду наявних петицій, які подавалися на розгляд різноманітних суб'єктів публічної влади, свідчать про низьку ефективність існуючої законодавчої моделі цього інституту в Україні.

Метою статті є виявлення основних факторів, які впливають на низьку ефективність електронних петицій як форми оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічної влади, а також формулювання пропозицій з удосконалення законодавчого регулювання та практики застосування цього прогресивного механізму Е-демократії в Україні.

У результаті проведеного статистичного аналізу практики розгляду електронних петицій Президентом України автор виокремлює п'ять основних проблем, які, на його думку, знижують потенціал цього інституту, а саме: 1) високий пороговий бар'єр голосів громадян, необхідних для розгляду петиції уповноваженим органом; 2) невідповідний зміст електронної петиції; 3) необов'язковий характер електронної петиції, яка набрала необхідну кількість голосів на свою підтримку; 4) відсутність механізму захисту від розпорошення голосів, коли одночасно реєструється декілька однотипних петицій; 5) недружній інтерфейс сайтів, на яких здійснюється оприлюднення електронних петицій.

Таким чином, у статті пропонується запровадити низку нововведень, спрямованих на удосконалення законодавчого регулювання та функціонування інституту електронних петицій. Серед таких заходів автор пропонує, наприклад, передбачити обов'язок громадян утримуватися від зловживання своїм правом на подання електронної петиції та, можливо, встановити право держави на стягнення з них витрат, пов'язаних із розглядом безпредметних петицій у судовому порядку. Одночасно

© Дмитро Лученко, 2018

Дмитро Лученко

з цим наголошується, що подібні заходи в жодному разі не мають обмежувати право громадян на подання обґрунтованих електронних петицій. Іншим нововведенням, яке пропонується у цій статті, є запровадження різноманітних механізмів, спрямованих на підвищення впливовості електронних петицій на владу, що полягатимуть у наданні зазначеним зверненням атрибутів та ознак імперативності. Також автором пропонується реалізувати низку заходів, спрямованих на удосконалення інструментарію сайтів, на яких здійснюється оприлюднення електронних петицій, що в сукупності має значно підвищити ефективність цієї форми впливу на суб'єктів публічної влади.

Ключові слова: адміністративне оскарження; звернення громадян; електронна петиція; Е-демократія.

Законом України “Про звернення громадян”¹ встановлено, що громадяни можуть звернутися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування з електронними петиціями через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції. Указана норма зумовлює особливості електронної петиції саме як форми звернення громадян до суб'єктів публічної влади, оскільки всі інші, передбачені цим Законом, звернення можуть подаватися відповідно до ч. 1 ст. 1 до більш широкого кола суб'єктів, зокрема й підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності.

Електронна петиція є зверненням, що адресоване з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ). Як зазначається у Рекомендації Комітету міністрів країн-членів Ради Європи Rec (2004) 15, Е-демократія – це використання ІКТ у демократичних процесах, яке дає змогу: 1) посилити участь, ініціативність і залучення громадян на національному, регіональному та місцевому рівнях публічного життя; 2) покращити прозорість демократичного процесу прийняття рішень, а також підзвітність демократичних інститутів; 3) покращити чутливість/зворотну реакцію органів влади на звернення громадян; 4) сприяти публічним дебатам та звертати увагу громадян на процес прийняття рішень. ІКТ повинні вдосконалювати доступ і комунікацію з чиновниками та органами політиками.

Запровадження електронних петицій є однією зі складових Е-демократії, що з'явилася в Україні у 2015 р. під впливом успішного досвіду розвинених країн. Цей досвід є надзвичайно важливим для нашої держави, оскільки, крім іншого, дає змогу на практиці реалізувати ідею скарги в публічних інтересах, спрямувати суспільне невдоволення у напрямі вирішення за допомогою прогресивного правового механізму.

¹ Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.

Проблематиці функціонування інституту електронних петицій має бути приділено значну увагу з огляду на те, що електронна петиція може виступати (і фактично виступає) однією з форм подання скарги на рішення, дію або бездіяльність суб'єктів публічної влади. Ба більше, на наше переконання, саме такі електронні петиції, які ще можна назвати “масовими скаргами”, характеризуються найвищим ступенем соціальної гостроти і, відповідно, потребують, з одного боку, найуважлишого розгляду суб'єктами публічної влади, яким такі петиції адресовані, а з другого – належного законодавчого закріплення в окремому акті, що буде обґрунтовано нами нижче.

Незважаючи на важливе значення вказаного правового інституту для забезпечення демократії та підзвітності публічної влади в Україні, питання законодавчого регулювання механізму електронних петицій не досить часто ставали предметом доктринальних досліджень. Так, окремі аспекти функціонування електронних петицій привертали увагу, зокрема, А. Ємельянової, А. Крижановської, Б. Малишева, А. Пасічник, В. Решоти. Проте вказані дослідження висвітлювали лише окремі проблемні питання законодавчого регулювання інституту електронних петицій в Україні, тоді як комплексного дослідження основних складнощів у вказаній сфері, а також пошуку загальних пропозицій з удосконалення цього механізму здійснено не було.

Мета дослідження полягає в ідентифікації основних проблемних моментів, які існують у сфері законодавчого регулювання суспільних відносин, пов'язаних зі створенням, поданням та розглядом електронних петицій як однієї з форм оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічної влади, а також у формулюванні пропозицій з удосконалення законодавчого регулювання та практики реалізації цього інституту в Україні.

Правова регламентація порядку створення, подання та розгляду електронних петицій в Україні, як і практика його застосування, мають свої особливості, які, на жаль, значною мірою нівелюють безсумнівну користь цього прогресивного інструменту Е-демократії. Такий висновок базується на ґрунтовному аналізі як норм, що закріплюють порядок реалізації громадянами права на електронну петицію, так і всього масиву електронних петицій та відповідей на них, що були оприлюднені на офіційних сайтах Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України за час їх функціонування.

Законодавче закріплення права громадян на електронну петицію міститься у ст. 23¹ Закону України “Про звернення громадян”², відповідно

² Про звернення громадян (н 1).

Дмитро Лученко

до якої електронні петиції подаються до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування. Зміст цієї статті містить лише базові вимоги до електронних петицій та порядку їх оприлюднення, підтримки громадянами й розгляду уповноваженими суб'єктами публічної влади. Закон не виокремлює електронні петиції, які за своїм змістом є скаргами, не встановлює для них будь-яких особливостей щодо реєстрації та розгляду, що, зі свого боку, не дає можливості для їх аналізу окремо від інших електронних петицій. Подібного рівня регламентація є недостатньою для створення дієвого інструменту електронної демократії, а посилення у ч. 17 ст. 23¹ Закону України “Про звернення громадян” на необхідність розробки самими суб'єктами розгляду електронних петицій власних процедурних актів, що регламентуватимуть порядок роботи з петиціями, створює ризики можливих зловживань.

Об'єктом статистичного аналізу нами обрано офіційний сайт Президента України. Саме цей ресурс не тільки найдовше працює з електронними петиціями, а й набув найбільшої популярності серед громадян, зокрема й у сенсі звернення зі скаргами на рішення, дії або бездіяльність суб'єктів публічної влади. 29 серпня 2018 р. виповнилося три роки з моменту, коли перша електронна петиція була оприлюднена на офіційному сайті Президента України. Станом на цю дату, громадяни України зареєстрували 30 467 петицій на вказаному інтернет-ресурсі. З них лівова частка (16 716) була зареєстрована за перші чотири місяці (в середньому – 4 179 петицій на місяць), що свідчить про неабиякий суспільний інтерес до цього прогресивного здобутку світової демократії. У подальших роках активність громадян щодо використання електронних петицій значно знизилася. Так, наприклад, у 2016 р. було зареєстровано лише 7 759 петицій (тобто в середньому 646,5 петицій на місяць). А за перші вісім місяців 2018 р. зареєстровано 2 852 петицій (тобто в середньому 356,5 петицій на місяць). Таким чином, у 2018 р. кількість громадян, що використали процедуру звернення до Президента України за допомогою електронної петиції, скоротилася майже в 12 разів порівняно з 2015 р. Не можна сказати, що таке скорочення стало результатом зменшення соціально гострих питань, що традиційно є предметом петицій. На жаль, стійка тенденція до скорочення застосування громадянами України такої форми звернення до суб'єктів публічної влади зумовлена, перш за все, низьким рівнем ефективності механізму електронної петиції у нашій державі.

Системний аналіз функціонування механізму електронної петиції в Україні дав змогу виокремити п'ять основних причин його низької ефективності.

Електронна петиція, адресована, відповідно, Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, розглядається в особливому порядку за умови збору на її підтримку не менш як 25 тис. підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня оприлюднення. Станом на 29 серпня 2018 р. з понад 30 тис. петицій, поданих Президенту України, тільки 44 подолали вказаний поріг, 42 з яких отримали відповідь, підписану Президентом України. Таким чином, першою причиною зниження цікавості з боку громадян України до електронної петиції як способу вирішення соціально гострих питань є низький відсоток звернень, які подолали 25-тисячний бар'єр (лише 1 петиція з кожних 692).

Варто зазначити, що такий низький показник підтримки електронних петицій зумовлений передусім якістю самих петицій. Це стосується як суті постановленого у зверненні питання, яке досить часто не викликає зацікавленості з боку переважної більшості громадян, так і якості його викладення. Серед недоліків викладення тексту електронної петиції, що трапляються найчастіше, змістовний аналіз зазначених вище звернень дає змогу виділити: непослідовність; незрозумілість формулювань; відсутність чітких пропозицій або вимог; наявність численних граматичних помилок. Часто автори не враховують призначення такої форми звернення, не співвідносять його зміст із повноваженнями Президента України (наприклад, петиція про встановлення смітників у місті Києві від 1 вересня 2017 р. містить звернення, що відноситься до повноважень Київської міської державної адміністрації, а не Президента України)³, а іноді взагалі звертаються у петиції не до Президента, а до когось іншого. Наприклад, у петиції від 1 вересня 2017 р., яка називається “Дорога для асфальтування 230 м на кордоні, лице нашої держави”⁴, автор звертається до “шановної громади”, висвітлюючи проблематику аварійного стану дороги в селі Шегині. У петиції під назвою “Снизить цены на газ” від 1 вересня 2017 р.⁵ автор взагалі не ставить жодних запитань і не звертається ні до кого. Його петиція викладена у формі нагадування про необгрунтовано високу ціну на природний газ, висловленого у трьох реченнях. При цьому жодного прохання чи вимоги петиція не містить.

³ “Встановлення смітників по м. Києву”: електронна петиція № 22/039512-еп (Офіційне інтернет-представництво Президента України, 29 серпня 2017) <<https://petition.president.gov.ua/petition/39512>> дата звернення 12 Жовтень 2018.

⁴ “Дорога для асфальтування 230 м на кордоні, лице нашої держави”: електронна петиція № 22/039556-еп (Офіційне інтернет-представництво Президента України, 1 вересня 2017) <<https://petition.president.gov.ua/petition/39556>> дата звернення 12 Жовтень 2018.

⁵ “Снизить цены на газ”: електронна петиція № 22/039554-еп (Офіційне інтернет-представництво Президента України, 1 вересня 2017) <<https://petition.president.gov.ua/petition/39554>> дата обращения 12 Октябрь 2018.

Дмитро Лученко

Очевидно, що подібні звернення не отримують підтримки і не долають 25-тисячний поріг через відсутність предмета звернення.

Слід наголосити, що безвідповідальне ставлення з боку громадян до формулювання електронної петиції, подання її без потреби, заради розваги чи власного піару, суттєво шкодить цьому виду звернення до суб'єктів публічної влади. З одного боку, такий легковажний підхід дискредитує як самих заявників, так і використаний ними інструмент захисту, а з другого – якою безглуздою і безпредметною не була б електронна петиція, її подання гарантовано запускає певний механізм, що потребує використання державного ресурсу. У зв'язку з цим доцільно було б встановити обов'язок громадян утримуватися від зловживань своїм правом на петицію, а можливо й передбачити право держави на стягнення через суд витрат, пов'язаних з адмініструванням безпредметної петиції. Однак зробити це необхідно таким чином, щоб у жодному випадку не обмежити право громадян на подання обґрунтованих електронних петицій (особливо, що містять у собі скаргу на рішення, дію або бездіяльність суб'єктів публічної влади). Отже, другою причиною неефективності електронних петицій є низька якість самих петицій.

Третьою причиною, що впливає на ефективність електронної петиції як звернення до влади і, відповідно, на її популярність, є обов'язковість петиції, що набрала необхідну кількість голосів на свою підтримку. Законодавством встановлено, що електронна петиція, яка отримала підтримку понад 25 тис. осіб за три місяці, розглядається в особливому порядку. При цьому, якщо петиція не отримає вказаної вище підтримки, вона також буде розглянута, але в порядку, встановленому законом для звичайних звернень громадян (ч. 10 ст. 231 Закону України "Про звернення громадян"). Виникає запитання: в чому ж сенс електронної петиції, якщо вона не дає заявникові і громадянам, які її підтримали, жодної переваги у вигляді дієвого механізму впливу на владу? Адже обов'язок адресата електронної петиції розглянути її в особливому порядку не є тотожним обов'язку докласти всіх можливих зусиль, щоб задовольнити викладені у ній вимоги. Очевидно, що за чинного порядку процедура оскарження за допомогою електронної петиції жодних переваг, крім можливості звернутися до Президента України та інших органів влади у публічний спосіб, не надає.

Ця проблема є критично важливою для подальшого функціонування механізму електронної петиції. Адже світова спільнота обґрунтовано розглядає подібний спосіб звернення як найбільш прогресивний і здатний забезпечити безпосередній вплив громадян на органи влади, інструмент ефективного впровадження принципу верховенства права, який

поряд з іншими інституціями демократичного суспільства покликаний надати громадянину можливість не тільки безпосередньо звернутися до вищих органів влади, органів місцевого самоврядування, а й привернути увагу інших громадян до поставленої у петиції проблеми, отримати їхню підтримку в намаганні змусити владу діяти. Діяти не на власний розсуд, а в напрямі, бажаному для суспільства. Не випадково серед електронних петицій значну кількість становлять вимоги громадян, що за змістом не можуть бути віднесені до жодного з видів звернень, передбачених Законом України “Про звернення громадян” (мається на увазі скарга, заява, пропозиція).

З огляду на це, механізм електронної петиції потребує переосмислення та переформатування. Мають бути створені важелі впливу на владу, які змусять її прислухатися до тих проблем, що справді турбують суспільство, зокрема і в тих ситуаціях, коли громадяни домагаються скасування неправомірного чи незаконного нормативного або індивідуально-правового акта. Як варіант, електронні петиції повинні набувати імперативного характеру у разі подолання ними встановленого порогу, тобто мають ставати законопроектами, як це передбачено у низці країн. Така процедура існує, наприклад, у Фінляндії, де петиції, що зібрали 50 тис. підписів, автоматично стають законопроектами і парламент зобов'язаний їх розглядати у пріоритетному порядку. Регламентом законодавчого органу Латвії передбачено, що будь-яка петиція, яка отримала підтримку 10 тис. громадян, обов'язково має бути включена до порядку денного засідання Сейму.

Сьогодні ж ми маємо у переважній більшості формальні відписки влади на петиції, які отримали підтримку понад 25 тис. громадян. Так, серед 42 петицій, на які отримано відповідь Президента України:

- у задоволені 3 відмовлено (зокрема й 2 скарги);
- 3 електронні петиції задоволено (зокрема й 2 скарги);
- 32 (зокрема й 6 скарг) перенаправлені для вирішення іншим суб'єктам (Кабінету Міністрів України, Конституційній комісії тощо), але не встановлено ані строків, ані обов'язку звітувати про результати такого вирішення;
- на 4 петиції (зокрема й 1 скаргу) відповідь не повною мірою відповідає на поставлене питання.

Водночас, на нашу думку, належною має вважатися одна з таких відповідей на електронну петицію:

1. Коли петицію задоволено і вжито відповідних заходів, зокрема, розглянуто скаргу або спрямовано відповідні матеріали до органів, які відіграють роль інститутів непрямого оскарження. Якщо йдеться про скасу-

Дмитро Лученко

вання рішення певного колегіального органу, зокрема й парламенту, то має йтися про обов'язок цього органу терміново розглянути питання про скасування відповідного рішення або вжиття заходів до усунення його наслідків (наприклад, якщо мається на увазі скасування вже виконаного правозастосовного акта).

2. Коли петицію не задоволено, але вичерпно роз'яснено, чому вона не підлягає задоволенню. Роз'яснено має бути так, щоб максимально переконати заявника та осіб, що підтримали петицію, в тому, що її задоволення неможливе або недоцільне.

3. Коли за результатами розгляду петиції формується доручення іншому суб'єкту, але на сайті розміщується інформація про строки і результати його виконання, вжиті заходи та отримані результати. Це означає, що всі, хто цікавиться цією петицією і результатом її розгляду, повинні мати можливість отримати вичерпну інформацію безпосередньо на сайті у відповіді на петицію. Відповідь не може вичерпуватися інформацією, що питання комусь переадресовано, доручено розібратися, вивчити можливості тощо, що створює враження недоведеності справи.

Не можна погодитися й із положенням законодавства стосовно того, що петиція, яка не набрала 25 тис. голосів, розглядається як звичайне звернення громадян. Це хибна практика, оскільки петиція, що отримала хоча б один голос на свою підтримку, вже є зверненням не однієї особи. Ми переконані, що відповідь на таку електронну петицію має направлятися не тільки заявникові, а й особі, яка віддала свій голос на підтримку петиції. Інший варіант – публікувати відповіді на такі петиції на сайті, де петиція була оприлюднена (саме така практика розгляду електронних петицій сформована Верховною Радою України). Крім того, скарга на рішення, дію або бездіяльність суб'єкта публічної влади, подана у формі електронної петиції, очевидно має розглядатися в окремій від інших видів звернень процедурі. Адже у такому випадку йдеться не про пропозицію з удосконалення правової регламентації, наприклад, певних суспільних відносин, а про необхідність відновити порушені права, захистити особу від протиправних зазіхань. Тож строки розгляду подібних скарг мають бути скороченими, а результати розгляду повинні підлягати оскарженню у судовому порядку.

Четверта причина низької ефективності електронних петицій – відсутність механізму захисту від розпорошення голосів. Чинний порядок подання петицій не передбачає блокування можливості реєстрації електронної петиції, якщо проходить збір голосів за петицією, що є подібною. Крім того, голоси, подані за подібні петиції, не підсумовуються. Наприклад, вимога про зменшення митних платежів при ввезенні в Україну

www.pravoua.com.ua

ПРАВО

УКРАЇНИ

вживаних автомобілів за три місяці (з червня по серпень 2017 р.) була висловлена у 17 зареєстрованих на сайті Президента України електронних петиціях. Ще сім петицій за вказаний період мають схожі за змістом вимоги. Крім того, на сайті Кабінету Міністрів України також були зареєстровані дві петиції з подібними вимогами у зазначений час. Тобто 26 електронних петицій з одного питання майже одночасно збирали голоси на свою підтримку. У результаті жодна з 26 петицій не набрала необхідної кількості голосів, хоча вже сама їх (петицій) кількість мала б сигналізувати владі про високий ступінь суспільного інтересу у вирішенні зазначеного питання.

П'ята причина низької ефективності електронних петицій – недружній інтерфейс сайтів, на яких здійснюється оприлюднення електронних петицій. Вони не тільки не дають можливості зручно працювати з петиціями, популяризуючи їх через соціальні мережі, а й надають вкрай обмежений інструментарій для їх аналізу і систематизації.

На нашу думку, покращання інструментарію сайтів, на яких здійснюється оприлюднення електронних петицій, може здійснюватися за допомогою таких заходів:

1. Сайт має блокувати можливість розпорошення голосів за однотипними петиціями з тотожними вимогами. Має бути передбачена заборона на реєстрацію петиції, подібної до вже зареєстрованої, що набирає голоси. Особі, яка реєструє власну електронну петицію, подібну до змісту петиції, що вже зареєстрована і набирає голоси, сервіс має запропонувати підтримати вже зареєстровану петицію або зареєструвати власну, але після спливу терміну, який залишився для збору голосів за вже зареєстрованою петицією.

2. Нині передбачено можливість сортування петицій за темою (наприклад, аграрна політика, земельні відносини, транспорт, зв'язок, освіта тощо), за хронологією, за кількістю голосів. А також вибрати петиції, що отримали відповідь, перебувають на розгляді та за якими триває збір голосів. Варто, крім зазначених можливостей, передбачити:

- а) пошук електронних петицій за датою реєстрації;
- б) пошук електронних петицій за ключовими словами не лише у назві, а й у тексті петиції;
- г) групування петицій за видом звернення (скарга, заява, пропозиція);
- г) повідомлення користувачів із використанням мобільного зв'язку (смс) або електронної пошти про реєстрацію петиції, подібної до тієї, що вони раніше підтримали або реєстрували.

3. На сайті має бути розміщена інформація (підказки) стосовно того, які питання входять до компетенції органу, якому адресується електрон-

Дмитро Лученко

на петицію, а також щодо того, як правильно оформити петицію (формулювання інформативної та чіткої назви, викладення змісту і визначення вимог (пропозиції або прохання)).

4. Сервіс має блокувати можливість реєстрації петицій:

– які виходять за межі компетенції органу, якому подається петиція (у такому випадку користувачеві має бути запропоновано перейти на офіційний сайт того органу, який уповноважений вирішувати поставлене в електронній петиції питання та надати відповідне посилання на норму закону і відповідний електронний ресурс);

– які не містять жодного прохання, пропозиції чи вимоги (безпредметні);

– що стосуються запровадження, скасування та розміру податків та інших обов'язкових платежів, розміру соціальних виплат і заробітної плати.

Висновки. Таким чином, нами пропонується запровадити низку нововведень, спрямованих на удосконалення законодавчого регулювання та функціонування інституту електронних петицій. Серед таких заходів ми пропонуємо, зокрема, передбачити обов'язок громадян утримуватися від зловживання своїм правом на подання електронної петиції та встановити право держави на стягнення з громадян витрат, пов'язаних із розглядом безпредметних петицій у судовому порядку. Одночасно з цим слід наголосити на тому, що подібні заходи в жодному разі не мають обмежувати право громадян на подання обґрунтованих електронних петицій. Крім того, важливим, на нашу думку, є запровадження різноманітних механізмів, спрямованих на підвищення впливовості відповідних петицій на владу, що полягатимуть у наданні зазначеним зверненням атрибутів та ознак імперативності. Також необхідним видається реалізувати низку заходів, спрямованих на удосконалення інструментарію сайтів, на яких здійснюється оприлюднення електронних петицій.

Врахування зазначеного вище досвіду і наданих пропозицій дасть змогу створити, на наше переконання, дійсно дієвий механізм адміністративного оскарження за допомогою електронних петицій як частини електронної демократії, що покликана ініціювати громадян до участі у формуванні державної політики, забезпечити їх цивілізованим способом швидко та ефективно доводити до відома влади власне волевиявлення та захищати свої права.

www.pravoua.com.ua

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Pro zvernennia hromadian [On Citizens' Appeals]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 2 zovtnia 1996 r. № 393/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. №47. St. 256 (in Ukrainian).

Websites

2. 'Vstanovlennia smitnykiv po m. Kyievu' ['Mounting of Trash Cans in Kyiv']: elektronna petytsiia [Electronic Petition] № 22/039512-ep (*Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy*, 29 serpnia 2017) <<https://petition.president.gov.ua/petition/39512>> accessed 12 October 2018 (in Ukrainian).
3. 'Doroha dlia asfaltuvannia 230 m na kordoni, lytse nashoi derzhavy' ['Road for Asphalting 230 m at the Border, the Face of Our Country']: elektronna petytsiia [Electronic Petition] № 22/039556-ep (*Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy*, 1 veresnia 2017) <<https://petition.president.gov.ua/petition/39556>> accessed 12 October 2018 (in Ukrainian).
4. 'Snyzyt tseny na haz' ['For Reduction of Gas Prices']: elektronna petytsiia [Electronic Petition] № 22/039554-ep (*Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy*, 1 veresnia 2017) <<https://petition.president.gov.ua/petition/39554>> accessed 12 October 2018 (in Russian).

Dmytro Luchenko

E-PETITION AS A FORM OF APPEAL AGAINST DECISIONS, ACTIONS OR OMISSIONS BY SUBJECTS OF PUBLIC AUTHORITY

ABSTRACT. The article focuses on the study of the specifics inherent in the legislative regulation of the institutional mechanism of electronic petitions in Ukraine as a form of appeal against decisions, actions or omissions by public authorities. Noting the doubtless importance of e-petitions as an essential component of e-democracy, the author accentuates the fact that the extent of legislative regulation of social relations associated with the making, submission and consideration of e-petitions, and also the statistical indicators of consideration of existing petitions, which were submitted to various subjects of public authority for consideration, show low efficiency of the existing legislative model of this institution in Ukraine.

The purpose of the article is to identify the main factors leading to low efficiency of electronic petitions as a form of appeal against decisions, actions or omissions by public authorities, and also to formulate the proposals for improvement of the legislative regulation and the application practice of this progressive mechanism of E-democracy in Ukraine.

Based on the statistical analysis of the practice of electronic petitions consideration by the President of Ukraine, the author identifies five major problems which he believes to entail a decrease in the potential of this institution, namely: 1) high threshold of citizens' votes as a prerequisite for consideration of a petition by an authorized body;

ПРАВО УКРАЇНИ • 2018 • № 11 • 53-64

Дмитро Лученко

2) inappropriate contents of an electronic petition; 3) unbinding nature of the electronic petition which received the necessary number of supporting votes; 4) unavailability of a mechanism of protection against “dilution” of votes when several similar petitions are registered at the same time; 5) unfriendly interface of websites where electronic petitions are published.

Therefore, the article proposes to introduce a number of innovations with the aim of improving the legislative regulation and functioning of the institute of electronic petitions. Among such measures, the author proposes, for example, to establish the obligation of citizens to avoid an abuse of their right to submit an electronic petition and, possibly, to establish the right of the State to make citizens reimburse the costs associated with consideration of meaningless petitions through the court procedure. At the same time, the author emphasizes that such measures should under no circumstances limit the right of citizens to submit well-justified electronic petitions. Another innovation proposed by this article is to introduce various mechanisms aimed at increasing the influence of electronic petitions on the government, particularly, by giving the said petitions the attributes and signs of imperativeness. Also, the author proposes to implement a range of measures for the purpose of improving the tools of the websites where electronic petitions are published, all this together meant to significantly improve the efficiency of this form of influence on the subjects of public authority.

KEYWORDS: administrative appeal; citizens’ appeals; e-petition; E-democracy.